

Išsilavinimas, švietimas, švietimo sistema

Žmogaus švietimas prasideda jau lopšelyje arba darželyje. Tai - vadinamasis ikimokyklinis ugdymas. Po to eina bendrojo lavinimo pakopa: pradinė mokykla (Lietuvoje 4 metai/ Čekijoje 5 metai), pagrindinė mokykla (Lietuvoje 5-10 klasės/ Čekijoje 4 klasės) ir vidurinė mokykla (12 klasių) arba gimnazija (9-12 klasių). Pabaigus bendrojo lavinimo pakopą, galima įsigyti specialųjį išsilavinimą profesinėje mokykloje (Čekijoje mokslas tokioje mokykloje trunka 3 metus, o laikant abiturus egzaminus - 5 metus) arba aukštąjį išsilavinimą. Jį galima įsigyti universitete, akademijoje arba kolegijoje. Studijos universitete gali būti dieninės arba vakarinės (kartais dar vadinamos nuotolinėmis). Pirmosios pakopos studijos vadinamos bakalauro studijomis (Lietuvoje jos trunka 4 metus, Čekijoje – 3 metus), antrosios – magistrantūra (2 metai), o trečiosios pakopos studijos – tai doktorantūra. Po studijų absolventas gauna mokslo laipsnį – bakalauro, magistro, mokslų daktaro arba habilituoto daktaro. Be to, žmonės dar lavinasi lankydami kursus, popamokinę veiklą arba stažuodamiesi užsienyje.

Darželyje dirba darželio auklėtojos, mokykloje – mokytojai. Mokykloje ir gimnazijoje mokosi mokiniai, o universitete studijuoja studentai. Universiteto vadovas vadinamas rektoriumi. Be jo čia dar dirba prorektorius, dekanas, prodekanas, dėstytojai, asistentai, lektoriai, profesoriai ir docentai.

Mokyklose mokomės pažinti raides, skaityti, skaičiuoti ir kitų svarbių dalykų (atpasakoti siužetą, padeklamuoti eilėraštį...). Lietuvoje mokytojas vertina mokinių žinias pažymiu nuo vieneto iki dešimtuko, bet Čekijoje – tik nuo vieno iki penkių. Įvertinęs mokinį, mokytojas gautą pažymį įrašo į dienyną ir į dienoraštį. Geriausias pažymys Lietuvoje yra dešimtukas, o Čekijoje – vienetas.

Lietuvoje pažymiai vadinami taip: vienetas (kuolas/vienetukas), dvejetas (dvejetukas/du), trejetas (trejetukas/trys), ketvertas (ketvertukas/keturi), penketas (penketukas/penki), šešetas (šešetukas/šeši), septynetas (septynetukas/septyni), aštuonetas (aštuonetukas/aštuoni), devynetas (devynetukas/devyni), dešimtukas/ dešimt.

Baigus profesinę mokyklą galima dirbti staliu, batsiuviu, siuvėju, kalnakasiu, šaltkalviu, elektriku, santechniku, suvirintoju, skardininku, stogdengiu, mūrininku, kaminkrėčiu arba dailide arba baldžiumi (čalouník).

Čekijoje kas dešimtas žmogus turi aukštąjį išsilavinimą. Europos sąjungoje universitetinį išsilavinimą turi 24 % žmonių.

Norint studijuoti, reikia išlaikyti stojamąjį egzaminą. Studijos baigiamos baigiamaisiais valstybiniais egzaminais. Jei studentas ar mokinys neišlaiko egzamino ir turi pakartoti visą kursą, sakoma, kad jis turi akademinę skolą, yra skolininkas.